AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2018 / 13 • Şubat 2018

YUNANİSTAN- MAKEDONYA İSİM SORUNUNDA YENİ DÖNEM

Vuslat Nur ŞAHİN

.

Yunanistan'ın başkenti Atina'da, parlamentonun bulunduğu meydan geçtiğimiz günlerde yine kalabalıktı. Parlamentonun önünde binlerce kişinin katıldığı büyük bir gösteri düzenlendi. Ekonomik kriz sonrası alıştığımız bu görüntülerin sebebi bu sefer kemer sıkma politikaları değil. İktidar partisi Syrıza dışında bütün siyasi partilerin ve kilisenin katıldığı gösteri, Yunanistan'ın kuzey komşusu Makedonya Cumhuriyeti'nin "Makedonya" isminden vazgeçmesi için yapılıyor. Peki, neden Yunanlılar Makedonya isminden rahatsız oluyor?

Makedonya, Egemen ve Bağımsız Makedonya sloganını kullanarak, 8 Eylül 1991de bağımsızlık referandumuna gitmiştir. Üsküp yönetimi, Makedonya Cumhuriyeti ismiyle 17 Eylül 1991de bağımsızlığını ilan etmiştir. Yeni devletin 17 Kasım 1991de kabul edilen anayasasında, Makedonyanın Makedonlara ait olduğu açıkça belirtilmiş; bu doğrultuda Makedonlar için kurucu ulus ifadesi kullanılırken, Arnavutlar, Türkler ve diğer etnik gruplara azınlık denilmiştir[1]. Yugoslavyanın altı federe devletinden biri olan Makedonya Sosyalist Cumhuriyetinin, Makedonya Cumhuriyeti ismiyle bağımsızlığını ilan etmesinin ardından Yunanistan, bu ülkeye yönelik ağır suçlamalarda bulunmuştur. Öyle ki Yunanistan, bu ülkenin isminde yer alan Makedonya kelimesinin, Üsküp yönetiminin kendi topraklarındaki Ege Makedonyasına yönelik yayılmacı emelleri olduğunun göstergesi olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca Makedonya Cumhuriyetinin bayrağının ve seçtiği sembollerin Yunan kültürüne ait olduğunu, bu nedenle Üsküp yönetiminin bunları kullanmasına izin vermeyeceğini de açıklamıştır[2]. Yunanistana göre birleşik bir bütünü teşkil etmeyen Makedonya, orada yaşayan nüfusa bakılmaksızın sadece coğrafi bir isimdir. Bu coğrafyanın etnik bir grubu, özellikle de bir grup Slavı tanımlamak için kullanılması hatalıdır. Yunanistanın görüşü, Büyük İskenderin ve tüm Makedonların Yunanlı olduğu tezine dayanmaktadır. Bu tez de Makedonya coğrafyasının etnik, dilsel ve kültürel açıdan antik ve modern Yunanistanın devamı olduğunu, dolayısıyla sadece Yunanlıların kendilerini Makedon olarak tanımlamaya hakları bulunduğunu savlamaktadır. Yunan milliyetçilerine göre Makedonya ile ilgili her şey Yunandır[3]. 6ıncı yüzyılda bölgeye gelmiş Slav kabilelerinin torunlarının kendilerini Makedon olarak tanımlamaya hakları yoktur. Onlar olsa olsa sözde Makedonlar, Üsküplüler ya da Makedonyalılardır. Bu iddialar kapsamında Makedonya Cumhuriyetinin kurulmasının, Yunanistan için üç s hakkında ciddi sorunlar yarattığı söylenebilir: Sintayma (anayasa), simvola (semboller) ve simaia (bayrak). Yunanistana göre sözde Makedonlar, anayasalarında bu ismi kullanarak, bayraklarına Yunanlıların ulusal sembolü olan 16 ışınlı Vergina Güneşi motifini koyarak ve

paralarına Selanik Kulesini yerleştirerek hem milli değerlerini çalmış hem de toprakları üzerinde hak iddia etiklerini göstermişti. Toprak talebi iddiasına dayanak olarak Yunanistan, 2 Ağustos 1944te kurulmuş olan Makedonya Halk Cumhuriyeti ile 1991de bağımsızlığını ilan eden devlet arasında devamlılık ilişkisine atıf yapan Makedonya Cumhuriyeti anayasasına göndermeler yapmıştır. Öyle ki yeni cumhuriyetin anayasasında Anti Faşist Makedonya Ulusal Kurtuluş Meclisinin, 2 Ağustos 1944te yayınlanan ve Makedonyanın diğer iki parçasının da özgürleştirilmesi ve tüm Makedonların tek bir çatı altında birleştirilmesini öngören bildirgesindeki prensiplerin esas alındığını belirten maddenin olması, Yunanistanın temel argümanlarından birini teşkil etmiştir[4]. Yunanistanın Makedonya Cumhuriyetinin anayasasına yönelik tepkisi yukarıdaki iddialar ile de sınırlı kalmamıştır. Atina yönetimi, anayasanın 3üncü ve 49uncu maddelerini ulusal birlik ve toprak bütünlüğüne tehdit olarak yorumlamıştır. Yunanistanın tepkisine neden olan maddeler şu şekildedir: Madde 3: Makedonya Cumhuriyeti toprakları bölünemez ve ihlal edilemez. Makedonya Cumhuriyetinin mevcut sınırları zorla değiştirilemez. Makedonya Cumhuriyetinin sınırları yalnızca anayasaya uygun olarak değiştirilebilir. Madde 49: Cumhuriyet, ülke dışına göç etmiş, başka ülkelerde yerleşmiş Makedonların ve komşu ülkelerde yaşayan Makedon halkından insanların statü ve haklarını korur, kültürel gelişimlerine yardımcı olur ve onlarla ilişkileri teşvik eder. Cumhuriyet, yurt dışındaki Cumhuriyet yurttaşlarının kültürel, ekonomik ve sosyal haklarını korur[5] (Kut, 1997, s. 293). Buna karşılık Makedon tarafı, bağımsızlık sonrası hemen her platformda Yunanistanın iddialarını sert bir dille yalanlamış; Yunanlıların kendilerini Slav ve Bulgarlara yakın bir etnik grup olarak gösterme ya da varlıklarını tamamen inkâr etme çabalarının zaten üç ayrı devlet içinde bölünmüş bir ulusu daha da bölme amacı güttüğünü iddia etmiştir. Atina, Makedon kelimesinin etnik ve milliyetçi anlamda kullanılamayacağını iddia ederken, Üsküp bunun tam tersini söylemiştir. Ancak bu noktada bir parantez açarak, Makedonya Cumhuriyetinin söyleminin altında sadece Yunanistanın iddialarına değil, aynı zamanda Makedonlar ile Bulgarlar aralarındaki dil benzerliğinden yola çıkarak ortaya atılan akrabalık iddialarına cevap niteliğinin yattığı da belirtilmelidir. Nitekim günümüzde Makedonlar, kullandıkları Makedoncanın bin yıllık tarihi geçmişe sahip olan otantik bir dil olduğunu ispatlamaya çalışmaktadır[6]

Bugün ortada olan sorunun başlıca sebebi Yunanistanın gelecekte Makedonya tarafından olabilecek olası bir toprak talebini şimdiden bertaraf etmektir. Yunanistanın kuzey komşusu Makedonya Cumhuriyeti ile olan sınırına yakın bir bölgede aynı isme sahip olan Makedonya bölgesi sebebiyle; Yunanistan, Makedonya Cumhuriyetinin anayasal ismini tanımayarak kendisini güvende hissetmektedir. Bu yüzden Makedonya Cumhuriyetinin uluslararası alanda üye olacağı örgütlere katılmasını engellemektedir. Makedonyayı Makedonya Cumhuriyeti ismiyle tanıyan 120den fazla ülke içinde ABD, Türkiye ve Rusya gibi önemli devletler olmasına rağmen uluslararası kuruluşlarda bu isimle kabul edilmesi Yunanistan tarafından engellenmiştir. Birleşmiş Milletlerdeki yerini Eski Yugoslavya Cumhuriyeti Makedonya (FYROM) ismiyle alan Makedonya, Yunanistanın sahip olduğu veto yetkisini kullanmasından ötürü halen NATO ve AB üyesi olamamaktadır.

Yunanistan ile Makedonya arasında ülkenin ismine yönelik çeyrek asırdır süregelen "isim sorunu" üzerinde son bir yıl içerisinde yoğunlaşan müzakereler ve ikili görüşmeler, çözüme ilişkin beklentilerin yükseldiğine işaret etmektedir. Yunanistan Başbakanı Aleksis

Çipras, merkez sol Yunan gazetesi Ethnosa yaptığı özel bir açıklamada, Makedonya isminin içerisinde bulunacağı birleşik bir adın Makedonya Cumhuriyetini tanımlamakta bir sorun oluşturmayacağını" belirtince[7], Yunanistanda birtakım karışıklıklar ortaya çıkmıştır. Çiprasın kullandığı bu ifade, muhalif partilerin yanı sıra koalisyon ortağı Bağımsız Yunanlar Partisinin lideri Panos Kammenosun savunduğu görüşlere de temelden aykırıdır. Zira Panos, Makedonya isminin asla komşu bir ülkenin ismini tanımlayamaması gerektiği tezini savunanlar arasında yer almaktadır[8]. Yunan Başbakan Aleksis Çiprasın ise milliyetçilik karşıtı tutumuna rağmen bu dev gösteri karşısında, sessizliğini koruması dikkat çekmektedir.

Makedonya Cumhuriyetinde yeni seçilen hükümeti ise Yunanistan ile arasındaki bu isim ihtilafını gidermek amacıyla müzakere masasına oturmayı kabul etti. İyi niyetini göstermek amacıyla da Üsküpteki hava alanının Yunanlıların atası olarak kabul edilen Büyük İskender adını değiştirmeye karar verdi[9]. Makedonya Cumhuriyetinin ılımlı yeni Başbakanı Başbakanı Zoran Zaev, isim ihtilafının giderilmesiyle Makedonya Cumhuriyetinin AB ve NATO üyeliğini sağlamayı amaçlıyor. Yunanistan ise Makedonya adından vazgeçmediği sürece ülkenin AB ve NATO üyeliğini veto etmeyi sürdüreceğini açıklıyor.

Ancak Yunanistan muhalefeti, bu ülkenin yalnız adını değiştirmesini değil; Makedon adı verilen milli kimliğini; Makedonca adı verilen -ancak aslında Slav kökenli olan- dilinin adını ve anayasasında yer alan toprak talepleriyle ilgili maddelerini de değiştirmesini talep ediyor. Yunan milliyetçiliğinin ayyuka çıktığı bu günlerde bu ülkeyle müzakere masasına oturan Yunan Dışişleri Bakanı Nikos Kocyasa tehdit mektupları gönderiliyor. Kocyasa gönderilen ..sana ve ailene 3 mermimiz var şeklindeki tehdit mektubunda Kocyasın bu müzakere masasında içinde Makedonya kelimesinin geçeceği hiç bir anlaşmaya imza atmaması talep ediliyor[10].

Makedonyanın önümüzdeki temmuz ayında Brükselde gerçekleştirilecek zirvede NATO üyeliğine kabul edilmesi için, iki ülke arasındaki isim sorunun çözülmesi en önemli şart olarak görülüyor. Makedonya, NATO üyelik şartlarını yıllardır sağlamış olmasına rağmen, Yunanistanın isim sorunu konusundaki anlaşmazlıktan ötürü veto etmesiyle ittifaka üye olamıyor. Bu nedenle, Birleşmiş Milletler de konunun çözümü için devreye girerek Yunanistan'ı ve komşusu Makedonya Cumhuriyeti'ni bu anlaşmazlığı çözmeye çağırıyor.

Birleşmiş Milletlerin arabulucu olarak atadığı Bill Clintonın eski yardımcısı Matthew Nimetz, çözümsüzlüğün ortadan kaldırılması için "Makedonya Cumhuriyeti", Kuzey Makedonya ya da "Yeni Makedonya Cumhuriyeti" de dahil olmak üzere birkaç alternatif ismi önerdi. Geçtiğimiz hafta çeşitli resmi temaslar gerçekleştirmek için Üsküpe giden Nimetzin, her iki ülke liderlerinin de olumlu yaklaşımlar sergilediklerini ve önümüzdeki birkaç ay içerisinde isim sorununda nihai uzlaşmaya varılacağını ifade etmesi, BMnin arabuculuğunun çözümü hızlandırdığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir[11].

Ülkemizin içinde yer aldığı bir coğrafya olan Balkanların tam da ortasına yerleşmiş küçük bir ülke olan Makedonya; tarihi ve coğrafi, akrabalık ve kan bağımızın olduğu, stratejik öneme sahip, ikili ilişkilerimizin üst düzeyde seyrettiği bir balkan ülkesidir. Milli çıkarlarımız ve soydaşlarımızın da yararı doğrultusunda, kuruluşundan itibaren

Makedonyayı anayasal adı ile tanıyan ilk ülkelerden biri Türkiyedir. Aynı zamanda ilk diplomatik temsilcilik açan ülke olan Türkiye, Makedonyanın uluslararası platformdaki entegrasyonuna tam ve sürekli desteğini devam ettirerek göstermiştir, bu sebeple bu meselenin yakından takibi Türkiye açısından da önem arz etmektedir. Yunanistanın bu konudaki irrasyonel ve duygusal tutumundan artık vazgeçerek, bölgede barış ve istikrarın idamesinin önemini hatırlaması ve Makedonya ile süratle çözüme yaklaşması temenni edilir.

Görsel: Anadolu Ajansı

[1] Özgen, Cenk. "BALKANLARDA GÜVENLİĞE YÖNELİK BİR TEHDİT: YUNANİSTAN-MAKEDONYA ANLAŞMAZLIĞI." U.Ü. FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ , 2013. http://dergipark.gov.tr/download/article-file/273817.

[2] Ibid.

[3] Ertuğ, Deniz. "YUNANİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ (KKE) ve MAKEDONYA SORUNU (1946 49)." Ankara Üniversitesi SBF Dergisi 68 (2013): 129-48.

[4] Mandacı, Nazif, and Birsen Erdoğan. Balkanlarda azınlık sorunu: Yunanistan, Arnavutluk, Makedonya ve Bulgaristandaki azınlıklara bir bakış. Ankara: Ankara Üniversitesi, 2001

[5] Kut, ş. "Makedonya-Yunanistan Anlaşmazlığının Boyutları." In Yeni Balkanlar, Eski Sorunlar içinde, 287-311. İstanbul: Bağlam Yayınları, 1997

[6] Mandacı, Nazif, and Birsen Erdoğan. Balkanlarda azınlık sorunu: Yunanistan, Arnavutluk, Makedonya ve Bulgaristandaki azınlıklara bir bakış. Ankara: Ankara Üniversitesi, 2001

[7] Ajansı, Anadolu. Anadolu Ajansı. February 06, 2018. Accessed February 08, 2018. http://aa.com.tr/tr/analiz-haber/makedonya-ile-yunanistan-arasinda-miras-kavgasi/1055613?amp=1.

[8] İbid.

[9] Berberakis, Stelyo. "Makedonya protestosu: Yunanistan'da milliyetçilik yükseliyor - BBC Türkçe." BBC News. February 03, 2018. Accessed February 08, 2018. http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42932561

[10] Ibid

[11] "Nimetz Makedonya ve Yunanistan Müzakerecileriyle İsim Sorununu Görüşecek." Http://www.yenibalkan.com/. Accessed February 08, 2018. http://www.yenibalkan.com/gundem/nimetz-makedonya-ve-yunanistan-muzakerecileriyle-isim-sorununu-gorusecek-h12015.html.

Yazar Hakkında :

Vuslat Nur Şahin Orta Doğu Teknik Uluslararası İlişkiler ana dal ve Kurumsal Finans yan dal programlarından mezunudur. Halen Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler'de yüksek lisans öğrencidir.

Atıfta bulunmak için: ŞAHİN, Vuslat Nur. 2026. "YUNANİSTAN- MAKEDONYA İSİM SORUNUNDA YENİ DÖNEM." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2018 / 13. Şubat 08. Erişim Kasım 03, 2026. https://avim.org.tr/tr/Yorum/YUNANISTAN-MAKEDONYA-ISIM-SORUNUNDA-YENI-DONEM

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır